Highlight from DVB Biz Debate’s conflict costs our economy at myint kyi nar show

16 September 2017

How much do conflict costs our economy?

Khon Ja (ကချင်ငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ရက်၊ ညှိနှိုင်းရေးမှူး)

Zau Sam (တရားလွှတ်တော်ရှေ့နေ)

Tsa Ji (ကချင်လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့၊ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး)

Naw Htoi (Humanity Institute ၊ အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ)

ကျမတို့ဒေသခံတောင်သူလယ်သမားတွေဟာ မြေ ၁ဧက ၂ဧက
၂ဧက အတွက်ပဲ မြေယာမှတ်ပုံတင် ရဖို့တောင်အင်မတန်ကြိုးစားရတယ်။သို့ပေမယ့် မအော
မအောင်မြင်ဘူး။ဒါပေမယ့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ တစ်ယောက်က ဧက ငါးထောင်၊ တ
ဧက ငါးထောင်၊ တစ်သိန်းလိုချင်လား ဒီအပေါ်မှာမူတည်ပြီး နေပြည်တော်မှာ တစ်ခါတ
တစ်ခါတည်းလက်မှတ်ထိုးပြီးအဆင်ပြေနေပါတယ်။ဒါကြောင့် ရင်းနှီးမြှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေတွေဟာ
 ဒေသခံတွေအတွက်တော့ ပံ့
ပံ့ပိုးမှုမရှိဘူး။ဒါပေမယ့် ခရိုနီအဆင့်လုပ်ငန်းရှင်ကြီးတွေအတွက်တော့ အင်မတန်မှ ထိရောက်ပါတယ်
Khon Ja

တိုင်းရင်းသားများအခွင့်အရေးကာကွယ်တဲ့ဥပဒေမှာ ရှိပါတယ်။တိုင်းရင်းသားဒေသတွေမှာ စီမံကိ စီ
မံကိန်းအကြီးကြီးတွေပေါ့ သံ
သံယံဇာတတူးဖော်မယ်ဆိုရင် ဒေသမှာရှိတဲ့တိုင်းရင်းသားတွေကို အသိပေးရမ
အသိပေးရမယ်။သူတို့သဘော တူညီချက်နဲ့ခွင့်ပြုရမယ်။ဒါပေမယ့်အကောင်အထည်ဖော်လို့မရဘူး
Zau Sam

၂၀၁၈
ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဟာ တစ်သီးပုဂ္ဂလ တစ်ဦးချင်းစီရဲ့ ပိုင်ဆိုင်မှုတွေ အသက်အိုးအိမ် စည်းစိ
စည်းစိမ် အရာအားလုံးကို အာမခံ ချက်မရှိပါဘူး။ဘာလို့လဲဆိုတော့ နိုင်ငံတော်က လေထု၊ရေထု၊ မြေ
လေထု၊ရေထု၊ မြေထု သံယံ
သံယံဇာတအားလုံးကို ပိုင်ဆိုင်တာဖြစ်လို့ အချိန်မရွေး ပြန်
ပြန်ပြီးတော့ ယူဆောင်သွားနိုင်ပါတယ်။ နောက်တစ်ချက်က တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတွေရဲ့ အခွင့်အရေး
အခွင့်အရေး ဒီဟာကိုလည်းကာကွယ်မပေးဘူးဆိုရင် တော့ အက အကယ်လို့စစ်ပွဲရပ်သွားတယ်ဆို
ရင်တောင် နောက်ထက်ပြန်ပြီးတော့ တမျိုးမဟုတ် တမျိုးပဋိပက္ခတွေ ထွက်ပေါ်လာအုံးမှာဖြစ်ပါတယ်
Khon Ja

အကျင့်ပြက်ချစားမှုက အာ
အာဏာရှင်တွေအုပ်ချုပ်တဲ့နိုင်ငံမှာတော့ ပွင်
ပွင့်လင်းမြင်သာမှုကလည်းမရှိဘူး။ ပြီးတော့ ဘယ်ကဏ္ဍတွေမှာရှိနိုင်လည်းဆိုတော့ ကဏ္ဍတိုင်းမှာရှိ
 ကဏ္ဍတိုင်းမှာရှိနိုင်ပါတယ်။Corruption ကတော့ ဝန်ကြီးဌာန
တွေမှာလည်းရှိတယ်။ တရားရေးမှာလည်းရှိတယ်။သူ့ဟာနဲ့သူ ရှိနေတာဘဲ Zau Sam

----

အရင်အစိုးကကော အခုအစိုးရကော ဘယ်အစိုးရခေတ်အဆက်ဆက် ကချင်ပြည်နယ်မှာ စီးပွားရေး စီ
စီမံကိန်း ကုန်ထုတ်လုပ်မှုစီမံကိန်းတွေ မတွေ့ရှိရဘူး။ဒီကနေ့အထိ ကချင်ပြည်နယ်မှာ စီးပွားရေးစီမံ
းစီမံ ကိန်းဘာတစ်ခုမျှ မတွေ့ရဘူး။နောက်တချက်က စီး
စီးပွားရေးလို့ဆိုမယ့်အစား သံယံဇာတကို အားထား ပြီးမှလုပ်ဆောင်နေရတဲ့ ကျနော
ကျနော်တို့တိုင်းပြည်လို့ပြောရင် မမှားပါဘူး။ Global witness ကထုတ်ပြန်တဲ့ အစီအရင်ခံစာအရ ၂
၂၀၁၄ခုနှစ်မှာ ကျောက်စိမ်းထုတ်လုပ်မှုက အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၁ ဒဿမ ၁ ဘီလီယံကျော် ရရှိခဲ့
ရရှိခဲ့တယ်။ဒီအကျိုးအမြတ်တွေက ဘယ်သူ့လက်ထဲမှာရောက်သွားသလဲဆိုတာ အင်မတန်မျှ ရှ ရှင်း
ရှင်းလင်းလင်းမြင်ရမှာပါ Tsa Ji

စစ်ပွဲတွေကြောင့် ကျနော်တို့ ဒုက္ခရောက်ကြရတာက ပြည်သူတွေပါ။ဒီနေရာမှာ ပြည်သူတွေက ၂မျိုး ၂
၂မျိုး ၂စားရှိပါတယ်။ ၁
၁ခုက မြို့ဘက်နည်းနည်းကျတဲ့ ပြည်သူတွေပေါ့။နောက် တစ်မျိုးက စစ်ပွဲ
စစ်ပွဲတွေရှိတဲ့ နေရာမှာနေတဲ့ပြည်သူတွေ၊ တိုင်းရ

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေရဲ့ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှာနေထိုင်နေ တဲ့ပြည်သူတွေပေါ့။မြို့နဲ့န
မြို့နဲ့နည်းနည်းကျတဲ့ပြည်သူတွေကလည်း ထိခိုက်နစ်နာမှုရှိသလို တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကို
လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေရဲ့ထိန်းချုပ်မှုအောက်မှာနေထိုင်တဲ့ပြည်သူတွေက ပိုပြီးတော့ဒုက္ခရောက် ပါတ
ာက် ပါတယ် Naw Htoi

NCA ကိုလည်း ကျနော်တို့ အ
အကြိမ်ရေတော်တော်များဖတ်ကြည့်ပြီး ဝေဖန်သံ
ဝေဖန်သုံးသပ်ခဲ့ပါတယ်။ တစ်
တစ်နိုင်ငံ လုံးအ
လုံးအပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးစာချုပ်ဆိုပေမယ့် တစ်နိုင်ငံလုံးမပါတော့ တချို့ကအဲ့တာကို သဘောမတူလို့
သဘောမတူလို့ ဒါကို မထိုးတာပေါ့ Zau Sam

အခု NCA အတိုင်းဆက်လုပ်သွားရင်တောင် EITI
နည်းကိုကျင့်သုံးပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကိုလုပ်ဆောင် မယ်ဆိုရင် ချိုးဖောက်လို့ရှိ
ချိုးဖောက်လို့ရှိရင် အရေ
အရေးယူမယ်ဆိုတဲ့ဥပဒေ မြန်မာနိုင်ငံမှာမရှိဘူး။အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမှာ လည်းမရှိဘူး Khon Ja

----

ပရိသတ်- စိုင်းမျိုးသီဟ ((ယနေ့ KIA
သုံးနေတဲ့လက်နက်ခဲယမ်းတွေက လူထုတွေရဲ့ ပိုက်ဆံတွေဘဲ။တပ်မတော်က သုံးနေတဲ့လ သုံးနေတဲ့
လက်နက်ခဲယမ်းတွေကလည်း လူထုရဲ့ဘဏ္ဍာငွေတွေဘဲ။အဲ့ဒီဘဏ္ဍာငွေတွေနဲ့ တိုက်
တိုက်နေခိုက်နေကြတာ))

ပရိသတ်- မြတ်သူကျော် ((ကျနော်တို့က မဆလ ခေတ်ကနေ တစ်ပါတီအာဏာရှင်စနစ်ကို ဘယ်သူ
ဘယ်သူကဖြုတ်ချခဲ့တာလဲ။ပြည်သူလူထုက ၈၈ အရေးအခင်းနဲ့ဖြုတ်ချခဲ့တယ်။၂၀၁၈ဖွဲ့စည်းပုံ နဲ့တ
နဲ့တက်လာတဲ့ အစိုးရကိုလည်း ကနေ့လူထုမဲဆန္ဒနဲ့ ပြည်သူ့ကိုယ်စားပြုအစိုးရကို လူထုနဲ့ယူခဲ့တယ်))

ဦးချို(ခ) ဦးခင်မောင်မြင့် (ဖားကန့်မြို့နယ် အမျိုးသားလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်)-
လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်နဲ့အာဏာပိုင်နဲ့ ခွဲ ခွဲခြားမသိလို့ပါ။အာဏာပိုင်တဲ့သူကလုပ်လို့ရတာ။လွှတ

ငတော်ကိုယ် စားလှယ်ကတော့ ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းပြီးတော့မှ လွှတ်တော်မှာတင်
လွှတ်တော်မှာတင်ပေးပြန်ရင်လည်း အာဏာပိုင်က လုပ်လို့ရမှ လုပ်လို့ရတာပါ

လူတစ်ယောက်ဟာ တစ်နေ့မှာ ထမ
ထမင်းသုံးနပ်စားရမယ်ဆိုရင် တစ်နပ်ခွဲဘဲစားရမယ်။ကျောင်းသား တစ်ယော
တစ်ယောက်က တစ်နှစ်မှာ ဗလာစာအုပ် ၁၅
၁၅ အုပ်ရေးရမယ်ဆိုရင် ၇အုပ်ဘဲရေးရမယ်ဆိုတဲ့သဘော မျိုး။အထူးသဖြင့် ဒုက
ဒုက္ခသည်တွေ ကချင်ပြည်နယ်နဲ့ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းအတွက် နိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော် ဘတ်ဂျက်ကနေ ကျခံထားတာ တစ်ပြားမှမရှိပါဘူးရှင့် Khon Ja

----

ပရိသတ်- ဦးအောင်လတ် ((ကျနော်တို့ အခ
အခြေခံလူတန်းစားတွေရဲ့ စီးပွားရေးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ စီမံ
စီမံခန့်ခွဲမှု စီးပွားရေးမူဘာရှိသလဲဆိုတာသုံးသပ်ကြည့်တဲ့အခါ ကျနော်တို့မှာ ဘာမှုမရှိဘူး))

ပရိသတ်- Zau Seng Du ((
စစ်တိုက်နေတဲ့သူတွေအတွက်ကတော့ စီးပွားရေးကောင်းနေတုံးပါ။ ကျနော်ပြောချင်တာက။တိုင်းပြည်
မှာနေတဲ့ ကျနော်တို့ပြည်သူတွေကျတော့ စီးပွားရေးကျဆင်း နေတာပါ))

ပရိသတ်- ဦးခင်မောင်အေး ((ကရင်ပြည်နယ်က ငြိမ်းချမ်းရေးယူလိုက်တဲ့အတွက် စီးပွား
စီးပွားရေးက အလိုလိုတက်လာတယ်။နေ့ကော ညခ
ညကော အချိန်မရွေးသွားပြီးတော့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လုပ်လာ နိုင်တ
နိုင်တယ်။အခု ကျနော်တို့ဆီမှာ ည မလုံခြုံဘူး။နေ့ မလုံခြုံဘူး
မလုံခြုံဘူး။ သွားရင်တိုက်ပွဲဖြစ်မလားဆိုပြီး စိုးရိမ်နေရတယ်))

ပရိသတ်- Ja Seng Roi ((အခုစစ်အစိုးရမဟုတ်တော့တဲ့နောက်ပိုင်း အစိုးရသစ်တက်သွားတယ် ဆို
ဆိုပေမယ့် အခုအချိန်ထိ အဘတွေက ခေတ်စားနေတုန်းဘဲ။အဘခေတ်က မကုန်သေးဘူး))

ပရိသတ်- Sa Slong Khat Wai ((ကချင်စစ်ပွဲရဲ့နောက်ကွယ်မှာ နံပတ် ၁ ကတော့
တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ရှိပါတယ်။နံပါတ် ၂က တရုတ်ကြီးရှိပါတယ်ခင်ဗျ))

အဆုံးသတ်